

พระพุทธรูปชินราช

วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร

วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร สร้างเมื่อ พ.ศ.1900 ในรัชกาลพระมหาธรรมราชาที่ 1(พญาลิไทย) เป็นวัดหลวง ตั้งแต่รัชกาลที่ 6 เมื่อปี พ.ศ.2458 มีพื้นที่วัด 36 ไร่ 2 งาน 54 ตารางวา ในปัจจุบันเป็นวัดชั้นเอกวรมหาวิหาร ตั้งอยู่ริมแม่น้ำ่านทางฝั่งตะวันออก สำคัญเพราะเป็นที่ประดิษฐานพุทธชินราช พระพุทธชินศรี และพระศรีศาสดา โดยเฉพาะพระพุทธชินราชเป็นพระพุทธรูปที่มีลักษณะที่งดงามที่สุดในโลก

พระพุทธชินราชเป็นพระพุทธรูป ปางมารวิชัย ที่มีลักษณะงดงามที่สุดในโลก มีขนาดหน้าตักกว้างห้าศอก 1 คืบ ห้านิ้ว(2.875 เมตร) สูงเจ็ดศอก(3.5 เมตร) หล่อด้วยทองสัมฤทธิ์ขัดเงาเกลี้ยง สมเด็จพระเอกาทศรถได้ทรงปิดทองเป็นครั้งแรกเมื่อพ.ศ.2146 และ เมื่อ พ.ศ.2478 ได้มีการลงรักปิดทองเต็มองค์อีกครั้งหนึ่ง และเป็นการถาวร อยู่จนทุกวันนี้

พระพุทธชินราชประดิษฐานอยู่ ณ พระวิหารทางทิศตะวันตกของวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร องค์พระนั่งขัดสมาธิอยู่บนฐานชุกชีบัวคว่ำบัวหงาย พระพักตร์หันไปทางทิศตะวันตก (ด้านริมแม่น้ำ่าน)

พระพุทธชินราชมีซุ้มเรือนแก้วและสลักด้วยไม้สักลงรักปิดทอง ประดับเบื้องพระปฤษฎางค์ ประณีตอ่อนช้อยงดงามช่วยเน้นให้พระวรกายของพระพุทธชินราช งดงาม เด่นชัดเจนนยิ่งขึ้น พระพุทธชินราชเป็นพระพุทธรูปศิลปะสุโขทัย แต่มีลักษณะพิเศษที่ แตกต่างไปจากสุโขทัยคลาสสิก เพราะมีพระเกศรัศมียาวเป็นเปลวเพลิง วงพระพักตร์ค่อนข้างกลมไม่ยาวรีเหมือนผลมะตูมเช่นพระพุทธรูปสมัยสุโขทัย มีพระอุณาโลมผลึก อยู่ระหว่างพระโขนง พระวรกายอวบอ้วนมีสังฆาฎิยาวปลายหยักเป็นเขี้ยวตะขาบ ฝังด้วยแก้วนิ้วพระหัตถ์ทั้งสี่ยาวเสมอกัน ฝ่าพระบาท แบนราบ ค่อนข้างแคบ เมื่อเทียบกับยุคสุโขทัย สันพระบาทยาว มีรูปอาหวกยักษ์และรูปท้าวเวสสุวรรณ หล่อด้วยทองสัมฤทธิ์เฝ้าอยู่ที่พระเพลาเบื้องขวาและซ้ายขององค์ตามลำดับ

พระพุทธชินราช เป็นพระพุทธรูปศิลปะสุโขทัย ที่มีลักษณะเด่นเป็นพิเศษ ต่างไปจากพระพุทธรูปศิลปะสุโขทัย แบบอื่น ๆ อย่างชัดเจน เป็นพระพุทธรูปศิลปะสมัยสุโขทัยหมวดพิเศษ คือ พระพุทธชินราช ตามตำนาน การสร้างพระพุทธชินราช พระมหาธรรมราชาที่ 1 (พญาลิไทย) รัชกาลที่ 5 แห่งราชวงศ์ ได้โปรดให้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.1900 พระพุทธรูป ที่สร้างขึ้นในคราวเดียวกันนั้น มี 3 องค์ คือ

1. พระพุทธชินราช หน้าตักกว้าง ห้าศอกคืบห้านิ้ว ณ วิหารใหญ่ทิศตะวันตก
2. พระพุทธชินสีห์ หน้าตักกว้าง ห้าศอกคืบสี่นิ้ว ณ วิหารทิศเหนือ
3. พระศรีศาสดา หน้าตักกว้าง สี่ศอกคืบหกนิ้ว ณ วิหารด้านทิศใต้

พระพุทธชินราช

พระพุทธชินสีห์

พระศรีศาสดา

ในการหล่อพระพุทธรูป เมื่อหล่อเสร็จแล้วยังมีทองเหลืออยู่ จึงเอามารวมกันหล่อเป็นพระพุทธรูปนั่งขัดสมาธิปางมารวิชัย หน้าตักกว้าง หนึ่งศอกเศษ เรียกพระนามว่า พระเหลือกับพระสาวกเป็นพระยืนอีก 2 องค์ อิฐที่ก่อเตาหลอมทองและสุมหุ่นในการหล่อพระได้เอามารวมกันก่อเป็นชุกชี สูงสามศอก ตรงตำแหน่งที่หล่อพระพุทธชินราชและปลุกต้นมหาโพธิ์บนชุกชี 3 ต้น แสดงว่าเป็นมหาโพธิ์สถานของพระพุทธชินราช พระพุทธชินศรี และพระศรีศาสดา ทั้งสามองค์จึงเรียกว่า "โพธิ์สามเส้าสืบมา" พร้อมกันนั้น ได้สร้างวิหารน้อยขึ้นระหว่างต้นโพธิ์หลักหนึ่ง และได้อัญเชิญพระเหลือพร้อมพระสาวกเข้าประดิษฐาน ณ ในวิหารนั้น วิหารน้อยหลังนี้นิยมเรียกกันต่อมาว่า "วิหารพระเหลือ" หรือ "วิหารหลวงพ่อเหลือ" ตั้งอยู่ด้านหน้าพระวิหารพระพุทธชินราชเยื้องไปทางใต้เล็กน้อย

พระพุทธชินราชในประเทศไทย มีพระนามว่า "พระพุทธชินราช" อยู่ 2 องค์ คือ

1.พระพุทธชินราชที่ประดิษฐานอยู่ ณ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร

2.พระพุทธชินราชวโรภาสธรรมจักรอรรคปฐมเทศนา นราสบบพิตรประดิษฐานอยู่ ณ พระวิหาร

วัดพระเชตุพน เป็นพระพุทธรูปนั่ง ปางปฐมเทศนา หน้าตักกว้าง สี่ศอกห้านิ้ว

พระเสลันตปฏิมากร (หลวงพ่อเหลือ)

เมื่อการสร้างพระพุทธรูปเสร็จสมบูรณ์แล้ว พระมหาธรรมราชาที่ 1 โปรดให้อัญเชิญพระพุทธรูตินราช ประดิษฐาน ณ พระวิหารใหญ่ด้านทิศตะวันตก พระพุทธรูตินศรี ประดิษฐาน ณ พระวิหารด้านทิศเหนือ พระศรีศาสดา ประดิษฐาน ณ พระวิหารด้านทิศใต้

เนื่องจากพระพุทธรูตินราช มีลักษณะงดงามที่สุดในบรรดาพระพุทธรูปในประเทศไทย และเป็นที่เคารพสักการบูชาของประชาชนทุกชั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงได้โปรดให้หล่อพระพุทธรูตินราชจำลองขึ้นใหม่เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม ร.ศ.120 (พ.ศ.2444) แล้วอัญเชิญไปประดิษฐาน เป็นพระประธาน ณ พระอุโบสถ วัดเบญจมบพิตร จังหวัดพระนคร (กรุงเทพฯปัจจุบัน)

พระพุทธชินสีห์ และพระศรีศาสดา ที่ประดิษฐานในวัดพระศรีรัตนมหาธาตุปัจจุบันนี้เป็นพระพุทธรูปปั้นก่ออิฐถือปูน ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดให้สร้างขึ้นใหม่แทน พระพุทธชินสีห์ และพระศรีศาสดาองค์เดิม และอัญเชิญองค์เดิมไปประดิษฐาน ณ วัดบวรนิเวศวิหาร ประตูประดับมุก 1 คู่ ณ พระวิหารหลวงพ่อพุทธชินราช

เมื่อ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ เสด็จขึ้นมานมัสการพระพุทธชินราชครั้งที่ 2 ได้ทรงสร้างบานประตูประดับมุกคู่หนึ่ง สำหรับพระวิหารพระพุทธชินราชติดอยู่ที่ประตูพระวิหารชั้นนอกจารึกที่บานประตูข้างขวามือ (ผู้เข้าไป) ว่า " โปรดเกล้าฯ ให้ช่าง 130 คน เขียนรายประดับมุก เมื่อ พ.ศ.2299 รวมเวลาประดับมุก 5 เดือน 20 วัน บานหนึ่งประตูไม้จำหลักเดิมนำไปเป็นบานประตูพระวิหารพระแท่นศิลาอาสน์จังหวัดอุตรดิตถ์ (พระพุทธชินราช ในพระราชนิพนธ์ของ ร.5 พ.ศ.2460)

ตำนานพระพุทธชินราช

ตำนานการสร้างพระพุทธชินราชปรากฏหลักฐานทางโบราณคดีว่า พระมหาธรรมราชาที่ (พญาลิไทย) รัชกาลที่ 5 แห่งราชวงศ์พระร่วง กรุงสุโขทัย โปรดให้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.1900 ตามพงศาวดารเหนือ ได้กล่าวเรื่องการสร้างพระพุทธชินราช พระพุทธชินสีห์ และพระศรีศาสดา เจื่อนิยายไว้ มีใจความว่า เมื่อพระเจ้าศรีธรรมไตรปิฎกได้โปรดให้สร้างเมืองพิษณุโลกเสร็จเรียบร้อยแล้วก็ตรัสให้สร้างวัดพระรัตนมหาธาตุ มีพระมหาธาตุรูปปรางค์ สูง 8 วา และ พระวิหารทิศ กับริเบียงรอบพระมหาธาตุ ทั้ง 4 ทิศ โปรดให้ช่างชาวชะเลียง (สุวรรณคโลก) เชียงแสน และหริภุญชัย(ลำพูน) ร่วมมือกันสร้าง พระพุทธรูปหล่อด้วยทองสัมฤทธิ์ 3 องค์ สำหรับประดิษฐานในพระวิหาร ได้เริ่มทำพิธีเททองหล่อ ณ วันพฤหัสบดี ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 4 ปีเถาะ สัปดาห์จตุลศักราช 317 (พ.ศ.1498) เมื่อกะเทาะหุ่นออกแล้ว ทองคงแล่นติดเป็นองค์พระบริบูรณ์เพียง 2 องค์ คือ พระพุทธชินสีห์ กับพระศรีศาสดา ส่วนพระพุทธชินราชทองไม่แล่นติดเต็มพระองค์ ต้องทำพิธีหล่อต่อมาอีก 3 ครั้งก็ยังไม่สำเร็จ

ครั้งหลังสุด พระเจ้าศรีธรรมไตรปิฎก ต้องตั้งสัจจาธิษฐาน แล้วทำพิธีเททองหล่อเมื่อวันพฤหัสบดี ขึ้น 8 ค่ำ เดือน 6 ปีมะเส็ง นพศกจุศักราช 319 (พ.ศ.1500) จึงสำเร็จเป็นองค์พระบริบูรณ์ในการหล่อครั้งหลังสุดนี้ ปรากฏว่ามีปะขาวผู้หนึ่งจะมาแต่ใดไม่มีใครทราบ ได้มาช่วยปั้นหุ่นและเททองหล่อพระด้วย เมื่อเสร็จพิธีหล่อพระแล้ว ปะขาวก็ออกเดินทางไปทางเหนือเมืองพอถึงหมู่บ้านแห่งหนึ่งก็หายตัวไป ไม่มีผู้ใดพบเห็นอีก ดังนั้น จึงเข้าใจกันว่าปะขาว ผู้นั้นคือ เทวดา แปลงตัวมาช่วยหล่อพระพุทธรชินราชจึงได้พุทธลักษณะงดงามยิ่งนัก เลยเป็นเหตุให้เกิดความเลื่อมใสในพระพุทธรูปองค์นี้ ยิ่งขึ้น ส่วนหมู่บ้านที่ปะขาวไปหายตัวนั้น ก็เลยได้นามในภายหลังว่า บ้านปะขาวหาย หรือ ตาผ้าขาวหาย มาจนทุกวันนี้ (พระพุทธรชินราช ในพระราชนิพนธ์ของ ร.5 พ.ศ.2460)

พระวิหารพระพุทธรชินราช

เป็นวิหารเก้าห้องเช่นเดียวกันกับวิหารพระอัฐนารส แต่ย่อมกว่าเล็กน้อย ออกแบบแผนผังเป็นพิเศษ เพื่อเชิดชูพระพุทธรชินราชให้เด่นขึ้นพื้นวิหารได้ลดระดับลงทีละน้อย เมื่อมองจากภายนอกพระวิหาร องค์พระจะอยู่ในระดับสายตาพอดี มีหน้ามุขโถง ลักษณะสถาปัตยกรรมเป็นโครงสร้างเครื่องประดับแบบสุโขทัย หลังคาซ้อนสามชั้น ชั้นบนสุดอยู่ตรงช่วงพระประธาน และมีหลังคาปีกนกสองชั้นเลย ออกมาสี่ชั้น หน้าบันของมุขโถงเป็นแบบลูกฟักหน้าพรหมหรือจั่วภควัม ชั้นล่างสุดจำหลักไม้เป็นรูปเทพพนม ช่วงละองค์ ล้อมรอบด้วย ลายดอกไม้ประกอบ และชั้นบนสุดตรงหน้าพรหมแกะสลักเป็นรูปแจกันดอกไม้ มีเทพยดายืนประนมมืออยู่ทั้งสองข้าง หน้าบันและลวดลายลงรักปิดทองทั้งหมด ปั้นลมนมีลักษณะเส้นอ่อนโค้งน้อย ๆ ประดับด้วยใบระกาแบบสุโขทัย มีหลังคาต่ำเพราะมีช่วงปีกนกถึงสี่ชั้น ผนังจึงต่ำมาก หน้าต่าง เป็นแบบลูกตั้ง ด้านละเจ็ดบาน ปิดเปิดได้ อยู่ระหว่างเสาแบน แต่ละ

บานเจาะช่องลม และช่องแสงสว่าง บานละหกช่อง เป็นช่องเล็ก ๆ แสงสว่างผ่านเข้าออกได้น้อยมาก
พื้นผนังภายในระหว่างช่วงหน้าต่าง มีงานจิตรกรรมฝาผนังทุกช่อง แต่ละช่องมีรูปทวยเทพพับเพียบ
ประนมกรกลุ่มละสามองค์ หน้าหน้าสู่พระประธาน พื้นหลังของเทพยดาเป็นลายดอกไม้ร่วง ยังคงมีสี
สดใสดงาม สองทางเข้า มีจิตรกรรม ฝาผนังเรื่องเวสสันดรอนชาดก และพุทธประวัติ อยู่ทางซ้ายและ
ขวาตามลำดับ ส่วนเบื้องหลังองค์พระพุทธรชินราช นั้นใช้สีดำทา เป็นพื้นมีรูปเทพยดาประนมกร อยู่
ข้างละองค์ ประดับด้วยลายดอกไม้ร่วงสีทอง ระยะห่างกันพองาม ภายในพระวิหาร มีเสาร่วมใน
ประธานสองแถว เป็นเสากลมขนาดใหญ่แถวละเจ็ดต้น รับชายคาปีกนก อีกสองแถวเป็นเสากลม
ขนาดเล็กอีกแถว ๆ ละเจ็ดต้น รวมเสาทั้งหมด 28 ต้น เสาแต่ละต้นเขียนลายทองประดับพื้นสีดำ
เป็นลายพุ่มทรงข้าวบิณฑ์ก้านแย่ง ช่วงคอเสาและเชิงเสาเขียนลายกรวยเชิงอย่างสวยงาม มีกลีบบัว
ซ้อนสลับกันห้าชั้น ลงรักปิดทองแวววาวรองรับช่อและโครงสร้างแบบเครื่องประดับ ซึ่งบนช่อทาด้วย
สีขาว ตอนหัวและท้ายช่อเขียนประดับด้วยลายกรวยเชิง ตรงเสาและช่อช่วงหน้าพุทธรชินราช มีลาย
รวงผึ้ง และที่เสามีสลายนสาหร่ายหัวนาคทั้งสองด้าน (พระพุทธรชินราช ในพระราชนิพนธ์ ของ ร.5
พ.ศ.2460)

วัดกวมงคลอาราธนาพระพุทธรชินราช

พระพุทธรชินราช นับเป็นพระพุทธรูปที่มีพุทธลักษณะงดงามที่สุดในประเทศไทย และยังได้รับการยกย่องว่ามีพระพุทธรลักษณะงดงามที่สุดในโลก ... เส้นรอบนอกพระวรกายอ่อนช้อย พระพักตร์ค่อนข้างกลม พระขนงโก่ง พระเกตุมาลาเป็นรูปเปลวเพลิง มีลักษณะพิเศษเรียกว่า “ที่ขมกู่ลี” คือที่ปลายนิ้วพระหัตถ์ทั้งสี่นิ้วยาวเสมอกัน ชุ่มเรือนแก้วทำด้วยไม้แกะสลักสร้างในสมัยอยุธยา แกะสลักเป็นรูปมังกร (ลำตัวคล้ายมังกรแต่มีวงคล้ายช้าง) อยู่ตรงปลายชุ่ม และมีลำตัวเหรา (คล้ายจระเข้) อยู่ตรงกลางชุ่ม มีเทพอสุรารักษาพระองค์อยู่สองตน คือ ท้าวเวสสุวรรณ และอารวกยักษ์ ...

ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน จึงนิยมอาราธนา “องค์พระพุทธรชินราช” มาจัดสร้างวัดกวมงคลต่างๆ ทั้งพระบูชา พระเครื่อง และเหรียญ เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้นำไปสักการบูชาอย่างต่อเนื่อง ตามความเชื่อที่ว่า พระองค์จะดูแลและคุ้มครองให้ปลอดภัยจากภัยอันตรายทั้งปวง ซึ่งมีทั้งวัดและสมาคมต่างๆ ที่จัดสร้าง รวมทั้งวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ

พระพุทธรชินราช รุ่นอินโดจีน ปี 2485 วัดสุทัศนเทพวราราม

พระพุทธรชินราช รุ่นอินโดจีน ปี 2485 วัดสุทัศนเทพวราราม พิมพ์แดง มีความงดงามมาก ได้ประกอบพิธีเททองหล่อที่วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดพิษณุโลก ในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2485 และประกอบพิธีพุทธาภิเษก ณ พระอุโบสถ วัดสุทัศน์ ในวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ.2485 โดยมีสมเด็จพระสังฆราช (แพ ติสฺสเทวมหาเถร) เป็นองค์ประธาน และท่านเจ้าคุณศรีสังฆญาณมุนี (สนธิ) เป็นแม่งานผู้ดำเนินการ พร้อมทั้งได้ทำพิธีเททองหล่อพระตามตำรับตำราการสร้างพระกริ่ง พระชัยวัฒน์ของวัดสุทัศน์อย่างถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ พระเกจิอาจารย์ได้เข้าร่วมเมตตามอริชฐานจิตหลายท่าน อาทิเช่น หลวงพ่อจง วัดหน้าต่างนอก หลวงปู่ภาค วัดระฆัง หลวงพ่อดิ่ง วัดบางวัว หลวงพ่อทองสุข วัดโตนดหลวง หลวงพ่อแถม วัดตาก้อง หลวงปู่เผือก วัดกึ่งแก้ว หลวงพ่อโอภาสี อาศรมบางมด หลวงพ่อรุ่ง วัดท่ากระเปือ หลวงพ่อแฉ่ง วัดบางพิง หลวงพ่ออี วัดสัตหีบหลวงพ่อบิรม วัดหัวเขา หลวงพ่ออ้วน วัดพระญาติ หลวงพ่อเหลือ วัดสาวชะโงก เป็นต้น

จุดประสงค์และเจตนาการสร้างพระพุทธรชินราชครั้งนี้ เมื่อปี ๒๔๘๓ ได้เกิดภาวะสงครามกระจายอยู่หลายประเทศในภูมิภาคอินโดจีน ประเทศไทยก็เป็นหนึ่งในประเทศนั้น ทั้งๆ ที่พยายามหลีกเลี่ยงทุกวิถีทาง เพราะรัฐบาลและคนไทยต่างก็รู้ว่า ผลพวงจากสงครามท้ายที่สุดแล้วก็จะเหลือแค่เพียง "ความสูญเสียม" ในภาวะสงครามสิ่งที่เป็นเสมือนเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของคนไทยก็คือ "สิ่งศักดิ์สิทธิ์-พระคู่บ้านคู่เมือง" แต่สำหรับทหารที่ต้องอยู่แนวหน้า "พระเครื่อง" ถือเป็นมงคลวัตถุคู่กายที่หลายคนต้องพกพาหาติดตัวไป ด้วยเหตุนี้เอง ชาวไทยในแนวหลัง นำโดย "พุทธสมาคมแห่งประเทศไทย" จึงตัดสินใจดำเนินงานสร้าง "พระพุทธรชินราช" จำลองขนาดบูชาขึ้นมา พร้อมทั้ง พระพุทธรชินราชขนาดเล็กแบบหล่อที่สามารถคล้องคอได้

แต่เดิมความตั้งใจในการจัดสร้างพระพุทธรชินราชเป็นของ ๒ สมาคมพุทธฯ คือ "พุทธธรรมสมาคม" และ "ยุวพุทธศาสนิกธรรม" แต่ต้องระงับเรื่องค้างไว้ตั้งแต่ปี ๒๔๘๓ เพราะเกิดสงครามอย่างหนัก และเมื่อสงครามอินโดจีนสงบลง ในปี ๒๔๘๕ พุทธสมาคมแห่งประเทศไทย จึงเดินหน้าสานงานสร้าง "พระพุทธรชินราช" อย่างจริงจัง

พระพุทธชินราช (พระกริ่ง) รุ่นอินโดจีน ปี 2485 วัดสุทัศนเทพวราราม

<http://www.amuletheritage.com/p-4.html>

เหรียญพระพุทธรชินราช วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ปี 2460

เหรียญพระพุทธรชินราช รุ่นแรก ปีพ.ศ. 2460 วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จ.พิษณุโลก เป็นเหรียญที่มีความทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ มีที่ไปที่มาชัดเจน และยังทรงพุทธคุณเป็นเลิศ

เหรียญพระพุทธรชินราช ปี พ.ศ.2460 นี้ จัดสร้างขึ้นเพื่อเป็นที่ระลึกในคราวที่ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) เสด็จฯ นมัสการพระพุทธรชินราช ณ เมืองพิษณุโลก ในราวปี พ.ศ.2458 แต่มาแล้วเสร็จและแจกได้ในปี พ.ศ.2460 ในการนี้ มีพระเกจิอาจารย์ผู้ทรงพุทธาคมเข้าร่วมอธิษฐานจิตปลุกเสก อาทิ หลวงพ่อเงิน วัดบางคลาน หลวงปู่ศุข วัดปากคลองมะขามเฒ่า ฯลฯ โดยจำนวนการจัดสร้างไม่มากนัก เท่าที่พบมีด้วยกัน 2 เนื้อ คือ เนื้อเงิน และเนื้อทองแดง

พุทธลักษณะเหรียญนี้เป็นเหรียญกลม หูเชื่อม ขอบกระบอก เนื้อทองแดง ด้านหน้าอาราธนาองค์พระพุทธรชินราช ประทับนั่งบนบัลลังก์บัวคว่ำบัวหงาย ข้างองค์พระทั้ง 2 ข้าง จารึกอักษรไทย “พระพุทธร-ชินราช” ใต้พุทธบัลลังก์จารึกอักษร “น ภ จ ก” สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นร้านที่ จัดสร้าง คือ “ร้านนาภาจารุอุปกรณ์” พิมพ์หลังหนังสือ 3 แถว จารึกอักษรไทยเป็น 3 แถว ว่า “ที่ระฤกที่ได้มานมัสการณเมือง-พิษณุโลก”

เหรียญพระพุทธร เหรียญที่จำลอง “พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์” อันเป็นที่เคารพสักการะและศรัทธาของสาธุชน เพื่อสะดวกในการอาราธนาและพกพาติดตัว ตามความเชื่อที่ว่า พระองค์จะดูแลและคุ้มครองให้ปลอดภัยจากภัยอันตรายทั้งปวง ... พระพุทธรชินราช วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จ.พิษณุโลก เป็นหนึ่งองค์สำคัญที่มีการจัดสร้างมาตั้งแต่ยุคแรกๆ และยังคงเป็นที่นิยมสืบเนื่องมาถึงปัจจุบัน”

เหรียญพระพุทธรูปชินราช วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ปี 2460

เหรียญพระพุทธชินราช วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ปี 2460

ด้านหลังอกเลา

<http://www.amuletheritage.com/p-8.html>

เหรียญพระพุทธชินราช วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ปี 2460

ด้านหลังออกเลา

เหรียญพระพุทธชินราช วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ปี 2460
ด้านหลังหนังสือ 3 แถว จารึกอักษรไทยเป็น 3 แถว ว่า
“ที่ระฤกที่ได้มา-นมัสการณเมือง-พิศณุโลก”

<http://www.amuletheritage.com/p-8.html>

เหรียญพระพุทธรชินราช วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ปี 2460
ด้านหลังหนังสือ 3 แถว จารึกอักษรไทยเป็น 3 แถว ว่า
“ที่ระฤกที่ได้มา-นมัสการณเมือง-พิศณุโลก”

เหรียญพระพุทธชินราช วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ปี 2460
ด้านหลังหนังสือ 5 แถว จารึกอักษรไทยเป็น 5 แถว ว่า
“ที่ระฤกที่ได้มา-นมัสการณเมือง-พิศณุโลก”

เหรียญพระพุทธรูปชินราช วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ปี 2460
ด้านหลังหนังสือ 5 แถว จารึกอักษรไทยเป็น 5 แถว ว่า
“ที่ระฤกที่ได้มา-นมัสการณเมือง-พิศณุโลก”

เหรียญพระพุทธชินราช วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร ปีพ.ศ. 2472

เหรียญพระพุทธชินราช หลังอกเลา วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (วัดใหญ่) จ.พิษณุโลก
จัดสร้างปีพ.ศ. 2472 ลักษณะเป็นเหรียญปั๊มรูปทรงเสมา ด้านหน้าเป็นรูปพระพุทธชินราช ด้านหลัง
เป็นอกเลา มียันต์ และข้อความ “อกเลาวิหารพระพุทธชินราช”

เหรียญพระพุทธชินราช วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ปีพ.ศ. 2472

เหรียญพระพุทธรชินราช วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ปีพ.ศ. 2472

เหรียญ พระพุทธชินราชอินโดจีน ปี 2485

เหรียญ พระพุทธชินราชอินโดจีน ปี 2485 การจัดสร้างนั้น ทางคณะกรรมการ “พุทธสมาคมแห่งประเทศไทย” เป็นผู้ริเริ่ม โดยจำลองรูปแบบจาก พระพุทธชินราช วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จ.พิษณุโลก พระพุทธรูปปางชนะมาร ที่ได้รับการยกย่องว่างดงามที่สุดในโลก โดยมี ท่านเจ้าคุณศรีสังจญาณมุนี (สนธิ) วัดสุทัศน์เทพวราราม เป็นแม่งานผู้ดำเนินการ สมเด็จพระสังฆราช (แพ ตีสุสเทโว) ทรงเป็นองค์ประธาน และพระคณาจารย์ชื่อดังร่วมนั่งปลุกเสก ๑๐๘ รูป พิธีปลุกเสก เมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2485 ณ วัดสุทัศน์เทพวราราม

พระพุทธชินราชอินโดจีน ปี 2485 นับเป็นพระยอดนิยมมาตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน อาจสืบเนื่องจากปัจจัยสำคัญ 4 ประการ คือ หนึ่ง .. เจตนาการสร้างที่ต้องการให้ทหารและประชาชนได้มีพระเครื่องไว้บูชาติดตัวในยามเกิดสงคราม เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจและปกป้องภัยอันตราย สอง .. เป็นการจำลองรูปแบบ “พระพุทธชินราช” พระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองของชาวเมืองพิษณุโลก ที่มีความงดงาม ศักดิ์สิทธิ์ และสำคัญต่อพุทธศาสนิกชน สาม .. ด้วยพิธีกรรมที่ถือว่ายิ่งใหญ่อลังการมากในสมัยนั้น เป็นการรวมพระเกจิคณาจารย์ชื่อดังร่วมสมัยจำนวนมากเข้าร่วมปลุกเสกอริษฐานจิต และ สี่ .. พุทธคุณและพุทธานุภาพเป็นเลิศเป็นที่ประจักษ์ ดังบทกวีที่ว่า ...

พุทธชินราชเสริกไสรี ปฐิมา

งามเงื่อนตามสมญา ยิ่งแท้

พุทธคุณกว่าใคร กำหนด พระเอย

คุ้มใจคุ้มภัยแน่ ศีกสิ้น อินโดจีน

การจัดสร้าง พระพุทธชินราชอินโดจีน ปี 2485 นั้น ทางคณะกรรมการ “พุทธสมาคมแห่งประเทศไทย” เป็นผู้ริเริ่ม โดยจำลองรูปแบบจาก พระพุทธชินราช วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จ.พิษณุโลก พระพุทธรูปปางชนะมาร ที่ได้รับการยกย่องว่างดงามที่สุดในโลก โดยมี ท่านเจ้าคุณศรีสังฆญาณมุนี (สนธิ) วัดสุทัศนเทพวราราม เป็นแม่งานผู้ดำเนินการ โดยจัดสร้างเป็น 2 แบบ คือ แบบพระบูชา และ แบบพระเครื่อง

“แบบพระบูชา” ลักษณะเป็นพระพุทธรูปขัดเงา จำลององค์พระพุทธชินราช ขนาดพระบูชา สำหรับสักการบูชาในเคหสถาน จัดสร้างตามจำนวนการสั่งจอง ด้วยการแสดงความจำนงเป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมส่งเงินไปยังคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ในพระบรมมหาราชวัง

“แบบพระเครื่อง” มีการสร้างเป็น 2 ประเภท คือ วิธีหล่อ ที่เรียก “พระพุทธชินราชอินโดจีน” และ วิธีการปั๊ม หรือ “เหรียญพระพุทธชินราชอินโดจีน”

“พระพุทธชินราชอินโดจีน” เป็นพระหล่อเนื้อโลหะผสม โดยมีทองเหลืองเป็นหลัก จัดสร้างจำนวนมาก แต่คัสดสภาพสมบูรณ์เหลือเพียง 84,000 องค์ ลักษณะจะคล้ายพระยอดตรง ด้านหน้า จำลององค์พระพุทธชินราช มีซุ้มเรือนแก้ว เหนืออาสนะบัว 2 ชั้น ใต้ฐาน ปั๊ม “อกเลา” บานประตูพระวิหาร วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ และ “ธรรมจักร”

ส่วน “เหรียญพระพุทธชินราชอินโดจีน” สร้างเป็นเนื้อทองแดงรมดำ จำนวน 3,000 เหรียญ ลักษณะเป็นเหรียญปั๊ม รูปทรงเสมา ด้านหน้า เป็นรูปจำลองพระพุทธชินราช มีซุ้มเรือนแก้ว เหนืออาสนะบัว 2 ชั้น ด้านหลัง เป็นรูป “อกเลา” บานประตูพระวิหาร วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ และอักษรไทยว่า “อกเลาวิหารพระ พุทธชินราช”

โดยได้ประกอบพิธีเททองหล่อตาม ‘ตำราการสร้างพระกริ่ง พระชัยวัฒน์’ ของวัดสุทัศน์อย่างสมบูรณ์ ณ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จ.พิษณุโลก ในวันเสาร์ ขึ้น 5 ค่ำ เดือน 3 ตรงกับวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2485 จากนั้นประกอบพิธีพุทธาภิเษก ณ พระอุโบสถ วัดสุทัศน์เทพวราราม ในวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2485 โดยมี ท่านเจ้าประคุณ สมเด็จพระสังฆราช (แพ ตีสุสเทวมหาเถร) เป็นองค์ประธาน เจ้าคุณศรี สัจจญาณมุนี (สนธิ์) เป็นแม่งาน ทั้งได้รับเมตตาจากพระเกจิณาจารย์ชื่อดังผู้ทรงวิทยาคมในยุคนั้น รวมแล้ว 108 รูป ร่วมมอบแผ่นยันต์ และเดินทางเข้าร่วมอธิษฐานจิตปลุกเสก มีอาทิ สมเด็จพระ พุทธโฆษาจารย์ (เจริญ) วัดเทพศิรินทร์, สมเด็จพระสังฆราช (ชื่น) วัดบวรนิเวศฯ, หลวงพ่ออี๋ วัดสัตหีบ, หลวงปู่เผือก วัดกิ่งแก้ว, หลวงพ่อจาด วัดบางกะเบา, หลวงพ่อจง วัดหน้าต่างนอก, หลวงปู่ภาค วัดระฆังฯ, หลวงพ่อโอภาสี อาศรมบางมด, หลวงพ่อรุ่ง วัดท่ากระเปื้อ, หลวงพ่อพุ่ม วัดบางโคล่, หลวงปู่เหรียญ วัดหนองบัว, หลวงปู่ใจ วัดเสด็จ, หลวงพ่อฉาย วัดพนัญเชิง ฯลฯ เรียกได้ว่า เป็นพิธีที่ยิ่งใหญ่ที่สุดพิธีหนึ่งในประวัติศาสตร์ชาติไทยเลยทีเดียว

ทั้งนี้ วัดอุประสงค์เบื้องต้นก็เพื่อต้องการให้ทหารและประชาชน ได้มีพระเครื่องไว้บูชาติดตัวเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในยามเกิดสงครามอินโดจีนเท่านั้น แต่ปรากฏว่าหลังจากสงครามอินโดจีนสงบลง ได้เกิด ‘สงครามเกาหลีและสงครามเวียดนาม’ ซึ่งทหารและประชาชนที่ได้บูชา ‘พระพุทธชินราชอินโดจีน’ ต่างมีประสบการณ์ปาฏิหาริย์เป็นที่ปรากฏ จนเป็นเรื่องเล่าขานกันมากมาย ส่งผลให้ พระพุทธชินราชอินโดจีน ปี 2485 ได้รับความนิยมและแสวงหาอย่างสูงสืบมาถึงปัจจุบัน

เหรียญ พระพุทธชินราชอินโดจีน ปี 2485

เหรียญพระพุทธรชินราช หลวงปู่บุญ วัดกลางบางแก้ว

เหรียญพระพุทธรชินราช หลวงปู่บุญ ชันธโชติ วัดกลางบางแก้ว จ.นครปฐม เป็นเหรียญที่หลวงปู่ได้สร้างเอาไว้เมื่อปี พ.ศ.2472 เพื่อแจกในงานทำบุญ ซึ่งขณะนั้นท่านอายุได้ 83 ปี สำหรับ "เหรียญพระพุทธรชินราช" นี้ นับเป็นเหรียญปั๊มครั้งแรกและครั้งเดียวที่หลวงปู่บุญสร้าง

ลักษณะเป็นเหรียญรูปเสมา หูในตัว พิมพ์ด้านหน้า ขอบยกกลายกนกอย่างสวยงาม ภายในกนกมีดอก รักร้อยเป็นพวงมาลัย ตรงกลางเป็นรูปจำลองพระพุทธรชินราช วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จ.พิษณุโลก เต็มองค์ประทับนั่งขัดสมาธิราบ ห่มจีวรเฉียงพาดสังฆาฏิ สะพายลูกประคำ เหนืออาสนะฐานบัวคว่ำ บัวหงาย อยู่ภายในซุ้มเรือนแก้ว ด้านข้างทั้งสองของยอดซุ้มมีอักขระขอมอ่านว่า "พุทธา" พิมพ์ด้านหลัง เป็นหลังเรียบ ตรงกลางเป็นยันต์ "ตรีนิสิงเห" ภายในช่องยันต์มีอักขระขอมอ่านว่า "นะ มะ พะ ทะ" "อะ ระ หัง" "หัง ระ อะ" "พุท ธะ สัง มิ" และ "อิ ส วา สุ"

เหรียญพระพุทธรชินราช หลวงปู่บุญ วัดกลางบางแก้ว นับเป็นเหรียญจำลองพระพุทธรชินราชเหรียญหนึ่งที่ได้รับการยอมรับว่ามีความงดงามมาก กอปรกับพุทธคุณขององค์พระและความเลื่อมใสในตัวผู้สร้าง จึงเป็นเหรียญที่ได้รับความนิยมอย่างสูงมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

เหรียญพระพุทธชินราช หลวงปู่บุญ วัดกลางบางแก้ว ปี 2472

เหรียญพระพุทธชินราช หลวงปู่บุญ วัดกลางบางแก้ว ปี 2472

เหรียญพระพุทธรชินราช หลวงพ่อค้อย วัดหญ้าไทร ปี 2462

เหรียญพระพุทธรชินราช หลวงพ่อค้อย วัดหญ้าไทร (วัดประชารังสรรค์) จ.นนทบุรี ปี 2462 กล่าวกันว่า เหรียญนี้เป็นเหรียญที่หลวงปู่ศุข วัดปากคลองมะขามเฒ่า ร่วมปลุกเสก

เหรียญพระพุทธรชินราช หลวงพ่อค้อย วัดหญ้าไทร ปี 2462

<http://www.amuletheritage.com/p-8.html>

เหรียญพระพุทธชินราช หลวงพ่อค้อย วัดหญ้าไทร ปี 2462

ที่มา : ศักดิ์นิคม ขุนกำแหง, www.phitsanulok.go.th/ , พระพุทธชินราช ,
โพสต์ 10 กรกฎาคม ค.ศ. 2003.

Teeintact, www.teeintact.com/ , ประวัติการสร้างพระพุทธชินราชอินโดจีน 2485,
โพสต์ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2557.

ราม วัชรประดิษฐ์, <https://www.khaosod.co.th/> , เหรียญพระพุทธชินราชรุ่นแรก,
โพสต์ 20 พฤศจิกายน 2560

ราม วัชรประดิษฐ์, สยามรัฐออนไลน์, <https://siamrath.co.th/> , พระพุทธชินราชอินโดจีน
พิมพ์นิยม, โพสต์ 13 เมษายน 2563

แทน ท่าพระจันทร์, <https://www.khaosod.co.th/> , เหรียญพระพุทธชินราช
หลวงปู่บุญ ชันธโชติ วัดกลางบางแก้ว, โพสต์ 26 ตุลาคม 2559 .

ราม วัชรประดิษฐ์, <https://www.khaosod.co.th/> , เหรียญพระพุทธชินราช
หลวงปู่บุญ ชันธโชติ วัดกลางบางแก้ว, โพสต์ 28 พฤศจิกายน 2551.

Chienpra, <http://www.amulet2u.com/> , เหรียญพระพุทธชินราช
หลวงพ่อกุ้ย วัดหญ้าไทร (วัดประชารังสรรค์) จ.นนทบุรี.

amuletheritage.com